

Rapport

Datum: 21 oktober 2002
Rapportnummer: 2002/319

Klacht

Verzoeker is op 16 juni 1999 door politieambtenaren van het regionale politiekorps Kennemerland aangehouden wegens verdenking van rijden onder invloed van alcohol. Verzoeker klaagt er in dit verband over dat de ambtenaren van het regionale politiekorps Kennemerland:

- hem op 16 juni 1999 na 18.10 uur wederrechtelijk van zijn vrijheid hebben beroofd om afgifte van zijn rijbewijs af te dwingen;
- in het proces-verbaal hebben verzwegen dat hij na 18.10 uur wederrechtelijk van zijn vrijheid is beroofd.

In dit verband klaagt verzoeker er voorts over dat de officier van justitie van het arrondissementsparket te Haarlem:

- geen motivering heeft gegeven voor zijn weigering om zijn rijbewijs aan hem terug te geven;
- een door zijn raadsman geschreven brief van 15 december 1999 niet inhoudelijk heeft beantwoord, maar in zijn brief van 17 december 1999 heeft verwezen naar eerder gevoerde correspondentie.

Beoordeling

A ALGEMEEN

Op 16 juni 1999 kreeg de politie te Hoofddorp een melding van een aanrijding, waarbij een automobilist was doorgereden. Nadat de politie ter plaatse was gegaan en met de aanwezige getuigen had gesproken, heeft zij deze automobilist (verzoeker) aan de hand van het kenteken van zijn auto getraceerd en thuis bezocht. De politie heeft vervolgens geconstateerd dat verzoeker de bestuurder van de betreffende auto was geweest. Aangezien de getuigen hadden verklaard dat verzoeker onvast ter been was en zich dronken had gedragen, heeft de politie verzoeker aangehouden wegens de verdenking van rijden onder invloed van alcohol. Op het politiebureau aangekomen, is verzoeker voorgeleid aan de officier van justitie, verhoord, heeft hij een ademanalyse ondergaan en is zijn rijbewijs ingevorderd. Vervolgens is verzoeker in vrijheid gesteld.

B TEN AANZIEN VAN DE POLITIE

I. De wederrechtelijke vrijheidsberoving

1. Verzoeker klaagt erover dat de politie hem na zijn aanhouding op 16 juni 1999 na 18.10 uur wederrechtelijk van zijn vrijheid heeft beroofd om afgifte van zijn rijbewijs af te

dwingen.

2. De korpsbeheerder heeft de Nationale ombudsman laten weten dat de afhandeling van de alcoholprocedure hoofdzakelijk is uitgevoerd door betrokken ambtenaar Z. In het proces-verbaal alcohol heeft Z. als tijdstip van heenzending "18.10 uur" vermeld, terwijl hij op het voorblad van het dossier als tijdstip van heenzending "19.10 uur" heeft vermeld, aldus de korpsbeheerder. De korpsbeheerder heeft voorts gesteld dat de politiecomputer ook op andere plaatsen verschillende tijdstippen van heenzending aangeeft, namelijk "18.10 uur" en "19.10 uur". De korpsbeheerder gaat ervan uit dat het tijdstip van heenzending foutief is vermeld in het proces-verbaal en dat dit tijdstip "19.10 uur" dient te zijn. Z. was immers om 18.10 uur bezig met het verhoor van verzoeker, aldus de korpsbeheerder.

Voorts gaat de korpsbeheerder ervan uit dat Z. in het proces-verbaal van invordering van het rijbewijs abusievelijk "17.10 uur" heeft vermeld in plaats van "19.10", omdat verzoeker pas om 17.30 uur is aangehouden, en dit min of meer wordt bevestigd door de vermelding van het tijdstip "19.05 uur" in de mutatie van het betreffende dagrapport.

De korpsbeheerder heeft laten weten dat het echter vaststaat dat de ademanalyse om 18.07 is beëindigd. Daarna is verzoeker gehoord en heeft de invordering van het rijbewijs plaatsgevonden, aldus de korpsbeheerder.

Volgens de korpsbeheerder is verzoeker om uiterlijk 19.10 uur heengezonden, hetgeen inhoudt dat de afhandeling van de zaak 1 uur en 40 minuten heeft geduurd. Afgezet tegen het gestelde dat een verdachte niet langer dan zes uren voor het verhoor mag worden opgehouden, en de incidenten en de zwaarte ervan, acht de korpsbeheerder dit op zich een snelle afhandeling van zaken.

De korpsbeheerder heeft gesteld dat wanneer na het verhoor van verzoeker om ongeveer 18.15 uur ook andere onderzoekshandelingen hebben plaatsgevonden, zoals het praktisch regelen van de invordering van het rijbewijs, hij dit aanvaardbaar en niet onevenredig lang acht. Wederrechtelijke vrijheidsberoving van verzoeker na 18.10 uur tot uiterlijk 19.10 uur lijkt de korpsbeheerder niet aan de orde en hij acht de klacht niet gegrond.

3. In reactie op het standpunt van de korpsbeheerder stelt verzoekers raadsman in zijn brief van 3 november 2001 de vraag wat precies "de invorderingsprocedure" is en hoe lang deze procedure duurt.

Volgens verzoekers raadsman was Z. om 18.10 uur niet bezig met het verhoor van verzoeker. De hele zaak was om 18.10 uur rond en de aanzegging "invordering rijbewijs" was gedaan, aldus verzoekers raadsman. Verzoekers raadsman heeft gesteld dat verzoeker op dat moment had moeten worden heengezonden en niet had mogen worden vastgehouden totdat verzoekers echtgenote verzoekers rijbewijs had afgegeven.

4. Bij brief van 6 december 2001 heeft de korpsbeheerder gesteld dat verzoeker nooit om 18.10 uur heengezonden had kunnen worden, omdat hij toen werd verhoord, dan wel nog verhoord moest worden.

Ten aanzien van de procedure rondom het invorderen van een rijbewijs heeft de korpsbeheerder opgemerkt dat dit meer kan inhouden dan de zuivere mededeling dat het rijbewijs is ingevorderd. Volgens de korpsbeheerder hoort hierbij tevens het checken op recidivegevallen, het natrekken van een eventuele ontzegging tot het besturen van motorrijtuigen, het realiseren van een zogenaamd rijverbod en het overleggen met een hulpofficier van justitie inzake het heenzenden van een verdachte.

De korpsbeheerder heeft aangegeven dat indien Z. met betrekking tot het naar het bureau brengen van verzoekers rijbewijs de bewoordingen heeft gehanteerd zoals verzoekers raadsman heeft gesteld, dit dan zondermeer onbehoorlijk is geweest.

5. Op 9 januari 2002 heeft betrokken ambtenaar Z. tegenover een medewerkster van het Bureau Nationale ombudsman onder meer verklaard dat hij verzoeker bij aankomst op het politiebureau om 17.40 uur meteen het bevel tot medewerking aan een ademanalyse heeft gegeven. Na het bevel tot medewerking aan de ademanalyse is verzoeker verhoord, en om 18.00 uur is de ademanalyse gestart, aldus Z. Nadat deze analyse was uitgevoerd, kwam er een zeer extreem alcoholgebruik uit. Z. stelt dat hij verzoeker vervolgens een tweede analyse heeft aangeboden. Volgens Z. is verzoeker om 18.03 uur - tijdens het uitvoeren van de ademanalyse - aan de hulpofficier van justitie voorgeleid. Voorts heeft Z. verklaard dat hij daarna met verzoeker heeft gesproken over alcoholgebruik in het algemeen en zijn alcoholgebruik in het bijzonder, en dat hij hem de gevolgen van de invordering van het rijbewijs en de strafrechtelijke procedure heeft uitgelegd.

Z. heeft gemeend dat hij vervolgens een boterham heeft gegeten en dat verzoeker toen waarschijnlijk in een ophoudkamer heeft gezeten. Hierna zijn de verklaringen uitgewerkt, evenals de kennisgeving van het ingevorderde rijbewijs, en heeft er nog een antecedentenonderzoek plaatsgevonden, aldus Z.

Volgens Z. heeft het onderzoek niet langer geduurd dan noodzakelijk en was het niet vereist om verzoeker vast te houden totdat het rijbewijs daadwerkelijk was ingenomen. Z. heeft verklaard dat hij verzoekers vrouw heeft gebeld en haar heeft gevraagd verzoekers rijbewijs te komen brengen, en dat het zou kunnen dat hij haar heeft gezegd dat wanneer zij het rijbewijs van haar man zou brengen, ze hem meteen weer mee naar huis mocht nemen. Het zou wel zo kunnen zijn dat verzoeker in de ophoudkamer of in de hal op zijn vrouw heeft gewacht, aldus Z. Voorts heeft Z. ontkend dat hij verzoekers vrouw zou hebben gezegd dat wanneer zij het rijbewijs niet kwam brengen, de politie haar man drie dagen zou vasthouden.

6. In reactie op de verklaring van de heer Z. heeft verzoekers raadsman onder meer gesteld dat verzoeker wel in de ophoudkamer is vastgehouden totdat verzoekers echtgenote het rijbewijs heeft gebracht, en dat verzoeker pas om circa 18.50 uur mocht vertrekken, toen het rijbewijs was afgegeven.

7. De Nationale ombudsman acht het, gelet op de verklaring van Z. en hetgeen verzoekers raadsman heeft gesteld, aannemelijk dat verzoeker is verhoord alvorens (om 18:02 uur) de ademanalyse van start is gegaan. Naar aanleiding van de uitslag van de ademanalyse (1130 microgram per liter), heeft Z. een vordering tot overgifte van het rijbewijs gedaan (zie Achtergrond, onder 2.). Verzoeker had zijn rijbewijs niet bij zich.

Gelet op de verklaring van Z. dat het wel zo zou kunnen zijn dat verzoeker in de ophoudkamer of in de hal op zijn vrouw heeft gewacht, en gelet op hetgeen verzoekers raadsman heeft gesteld, acht de Nationale ombudsman het eveneens aannemelijk dat verzoeker na de ademanalyse en de vordering in een ophoudkamer is ingesloten.

8.1 Artikel 61, eerste lid van het Wetboek van Strafvordering (oud) bepaalt dat de verdachte die niet in verzekering wordt gesteld of voor de rechter-commissaris wordt geleid, na te zijn verhoord dadelijk in vrijheid wordt gesteld (zie Achtergrond, onder 1.).

8.2 De Nationale ombudsman overweegt als volgt.

Een redelijke uitleg van het bepaalde in artikel 61 Sv brengt mee dat de verdachte niet alleen mag worden opgehouden voor de duur van het verhoor zelf, maar ook in de tijd waarin de politie overlegt over verder verhoor, antecedenten natrekt om deze eventueel in een nader verhoor aan de orde te kunnen stellen, alsmede voor het nemen van de beslissing of de verdachte kan worden heengezonden dan wel in verzekering moet worden gesteld of voorgeleid aan de rechter-commissaris. Ook de tijd die gemoeid is met het opstellen van een proces-verbaal van verhoor van verdachte kan onder "ophouden voor verhoor" worden begrepen.

8.3 De politie kon verzoeker dan ook tijdens het natrekken van diens antecedenten op het politiebureau vasthouden, om hem - indien nodig - met de resultaten van het antecedentenonderzoek in een nader verhoor te kunnen confronteren. De Nationale ombudsman acht het natrekken van antecedenten echter geen onderzoekshandeling die meer dan een paar minuten tijd hoeft te kosten. Gelet op de omvang van de door verzoeker afgelegde verklaring, is het ook niet aannemelijk dat het opstellen van het proces-verbaal veel tijd in beslag heeft genomen.

8.4 Aangezien niet uit het onderzoek is gebleken dat de politie de intentie had om verzoeker opnieuw te horen, bestond er na het verhoor, de voorgeleiding, de ademanalyse, het natrekken van verzoekers antecedenten en het opstellen van het proces-verbaal geen rechtsgeldige reden meer om verzoeker langer vast te houden.

Gelet op de verklaring van Z. dat het zou kunnen dat hij verzoekers echtgenote heeft gezegd dat zij haar man meteen weer mee naar huis mocht nemen wanneer zij zijn rijbewijs zou komen brengen én hetgeen verzoekers raadsman heeft gesteld, kan de Nationale ombudsman zich niet aan de indruk onttrekken dat verzoeker gedurende enige tijd op het politiebureau is vastgehouden om tot daadwerkelijke invordering van het rijbewijs te komen.

Alhoewel de totale duur van het ophouden van verzoeker weliswaar binnen de wettelijk toegestane termijn valt, kan het doel waarvoor verzoeker na zijn verhoor, de voorgeleiding, de ademanalyse, het natrekken van antecedenten en het opstellen van het proces-verbaal is vastgehouden, niet meer worden aangemerkt als 'voor verhoor'.

De Nationale ombudsman acht het dan ook onjuist dat verzoeker nadien langer is vastgehouden.

De onderzochte gedraging is op dit punt niet behoorlijk.

II. De vermelding in het proces-verbaal

1. Verzoeker klaagt erover dat de politie in het opgemaakte proces-verbaal heeft verzwegen dat zij hem op 16 juni 1999 na 18.10 uur wederrechtelijk van zijn vrijheid heeft beroofd.

2. De korpsbeheerder heeft gesteld dat hij deze klacht niet relevant acht, gelet op het feit dat er zijns inziens geen sprake is geweest van wederrechtelijke vrijheidsberoving. Hetgeen niet aan de orde is, kan ook niet worden verzwegen, aldus de korpsbeheerder. De korpsbeheerder acht dit gedeelte van de klacht eveneens niet gegrond.

3. De Nationale ombudsman is van oordeel dat niet van de politie kan worden verlangd dat zij vermeldt of de vrijheidsbeneming al dan niet rechtmatig is. De verslaglegging door de politie van onderzoekshandelingen dient er veeleer toe dat anderen (rechter, officier van justitie) kunnen controleren of bevoegdheden correct zijn toegepast.

De Nationale ombudsman heeft echter moeten constateren dat de opgemaakte processen-verbaal, het gegevensblad van de verdachte en de mutatie geen eenduidig beeld geven van de tijdstippen waarop de verschillende onderzoekshandelingen hebben plaatsgevonden en verzoeker is heengezonden. Hierdoor is niet meer exact na te gaan hoe lang verzoeker is vastgehouden en op welke tijdstippen de verschillende onderzoekshandelingen hebben plaatsgevonden. De Nationale ombudsman vindt het onaanvaardbaar dat tijdstippen zijn vermeld die tegenstrijdig zijn, en dat tijdstippen wellicht zijn "teruggedeneerd". Dit klemt te meer waar het gaat om processen-verbaal die op ambtseed zijn opgemaakt. Juist deze bescheiden dienen een betrouwbaar verslag te geven van wat is voorgevallen.

De onderzochte gedraging is op dit punt niet behoorlijk.

C TEN AANZIEN VAN HET OPENBAAR MINISTERIE

I. De motivering voor weigering teruggave rijbewijs

1. Verzoeker klaagt erover dat de officier van justitie te Haarlem geen motivering heeft gegeven voor zijn weigering om het rijbewijs aan verzoeker terug te geven.

2. De Minister van Justitie heeft de Nationale ombudsman laten weten dat de officier van justitie in zijn brief van 13 oktober 1999 heeft aangegeven verzoekers rijbewijs niet terug te geven, en heeft hij daarvoor als motivering gegeven dat hij in het door de raadsman genoemde rapport van het Gerechtelijk Laboratorium geen aanleiding zag om het rijbewijs te retourneren.

Alhoewel deze motivering niet zeer uitgebreid is, merkt de Minister deze motivering niet als onvoldoende aan. Hierbij is mede van belang dat bij het onderwerp van de brief de zitting van de raadkamer op 4 november 1999 is genoemd, aldus de Minister.

De Minister acht de klacht ongegrond.

3. Vast is komen te staan dat verzoekers raadsman de officier van justitie bij brief van 12 september 1999 heeft verzocht om teruggave van verzoekers rijbewijs, nadat hij een afschrift van het rapport van het Gerechtelijk Laboratorium had ontvangen, waaruit bleek dat het alcoholpromillage in verzoekers lichaam tijdens het besturen van de auto op 16 juni 1999 nihil was. De officier van justitie heeft verzoekers raadsman in zijn brief van 13 oktober 1999 laten weten dat het rapport van het Gerechtelijk Laboratorium hem geen aanleiding had gegeven het rijbewijs op voorhand terug te geven.

Verzoekers raadsman heeft vervolgens op 26 oktober 1999 bij de officier van justitie een klacht ingediend over de wijze waarop hij het verzoek om teruggave van het rijbewijs heeft afgewezen.

4. De Nationale ombudsman overweegt dat, nu uit het rapport van het Gerechtelijk Laboratorium was gebleken dat het alcoholpromillage in verzoekers lichaam tijdens het besturen van de auto op 16 juni 1999 nihil was, de officier van justitie er rekening mee diende te houden dat de politierechter verzoeker zou vrijspreken van het besturen van een motorrijtuig onder invloed van alcohol. In geval van een vrijspraak zou aan verzoeker geen ontzegging van de rijbevoegdheid worden opgelegd.

Gelet op artikel 164, zesde lid, Wegenverkeerswet 1994 (zie Achtergrond, onder 4.) - waarin is bepaald dat teruggave van een ingevorderd rijbewijs onder meer plaatsvindt indien ernstig rekening moet worden gehouden met de mogelijkheid dat de rechter geen onvoorwaardelijke ontzegging van de rijbevoegdheid zal opleggen - bestond er wel degelijk

aanleiding om tot teruggave van verzoekers rijbewijs over te gaan. Mogelijk had de officier van justitie gegronde redenen om de teruggave van verzoekers rijbewijs te weigeren, maar deze zijn echter niet in zijn brief van 13 oktober 1999 naar voren gekomen. Dat de officier van justitie het verzoek om teruggave van het rijbewijs zonder nadere motivering heeft afgewezen, acht de Nationale ombudsman dan ook niet juist.

De onderzochte gedraging is op dit punt niet behoorlijk.

II. Het niet inhoudelijk beantwoorden van een brief

1. Verzoeker klaagt erover dat de officier van justitie te Haarlem een door zijn raadsman geschreven brief van 15 december 1999 niet inhoudelijk heeft beantwoord, maar in zijn brief van 17 december 1999 heeft verwezen naar eerder gevoerde correspondentie.

Verzoeker heeft gesteld dat er slechts over één enkel thema zeer beperkt is gecorrespondeerd, terwijl hij meerdere klachten heeft ingediend.

2. De Minister van Justitie heeft de Nationale ombudsman bij brief van 10 oktober 2001 laten weten dat hij deze klacht gegrond acht. De Minister heeft gesteld dat het zorgvuldiger zou zijn geweest als de officier van justitie in zijn brief van 17 december 1999 op alle klachten van verzoeker was ingegaan.

3. Vast is komen te staan dat verzoekers raadsman de officier van justitie bij brief van 12 september 1999 heeft verzocht om teruggave van verzoekers rijbewijs. In zijn brief van 13 oktober 1999 heeft de officier van justitie verzoekers raadsman meegedeeld dat het rapport van het Gerechtelijk Laboratorium hem geen aanleiding heeft gegeven verzoekers rijbewijs op voorhand terug te geven.

Vervolgens heeft verzoekers raadsman er bij brief van 26 oktober 1999 over geklaagd dat de officier van justitie geen reden of aanleiding heeft opgegeven voor zijn beslissing verzoekers rijbewijs niet terug te geven.

Op 26 november 1999 heeft verzoekers raadsman bij de hoofdofficier van justitie te Haarlem een veertiental klachten ingediend. Vervolgens heeft hij de hoofdofficier bij faxbericht van 15 december 1999 een rappel gestuurd.

Bij brief van 17 december 1999 heeft de hoofdofficier van justitie hierop gereageerd en verzoekers raadsman verwezen naar de in dit kader eerder gevoerde correspondentie.

4. De brief van de hoofdofficier van justitie van 17 december 1999 betrof uitsluitend een verwijzing naar de tussen verzoekers raadsman en de officier van justitie gevoerde correspondentie. Bovendien hadden verzoekers raadsman en de officier van justitie slechts gecorrespondeerd over de afwijzing van het verzoek tot teruggave van verzoekers rijbewijs, terwijl verzoekers raadsman meerdere klachten bij de hoofdofficier van justitie

had ingediend.

De hoofdofficier van justitie heeft dan ook in het geheel geen inhoudelijk antwoord gegeven op verzoekers klachten. De Nationale ombudsman is het met de Minister eens en acht het niet zorgvuldig dat de hoofdofficier van justitie niet inhoudelijk op verzoekers klachten is ingegaan.

De onderzochte gedraging is op dit punt niet behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van het regionale politiekorps Kennemerland, die wordt aangemerkt als een gedraging van de beheerder van het regionale politiekorps Kennemerland (de burgemeester van Haarlem), is gegrond.

De klacht over de onderzochte gedraging van het arrondissementsparket Haarlem, die wordt aangemerkt als een gedraging van de Minister van Justitie, is eveneens gegrond.

Onderzoek

Op 28 december 1999 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van de heer V. te Hoofddorp, ingediend door mr. R. Polanus, advocaat en procureur te Hoofddorp, met een klacht over een gedraging van het regionale politiekorps Kennemerland en het arrondissementsparket te Haarlem.

Naar deze gedragingen, die worden aangemerkt als een gedraging van de beheerder van het regionale politiekorps Kennemerland (de burgemeester van Haarlem) en een gedraging van de Minister van Justitie, werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de korpsbeheerder en de Minister verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben. Daarnaast werd de betrokken ambtenaren de gelegenheid geboden om commentaar op de klacht te geven. Zij maakten hiervan geen gebruik. In verband met zijn verantwoordelijkheid voor het justitieel politieoptreden werd ook de hoofdofficier van justitie te Haarlem over de klacht geïnformeerd en in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze kenbaar te maken, voor zover daarvoor naar zijn oordeel reden was. De genoemde hoofdofficier van justitie maakte van deze gelegenheid geen gebruik. Vervolgens werd verzoeker in de gelegenheid gesteld op de verstrekte inlichtingen te reageren. In een later stadium van het onderzoek werd betrokken ambtenaar Z. om inlichtingen verzocht. Vervolgens werd verzoeker in de gelegenheid gesteld op de verstrekte inlichtingen te reageren.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen. De Minister van Justitie, de korpsbeheerder en politieambtenaar Z. berichtten dat het verslag geen aanleiding gaf tot het maken van opmerkingen. De reactie van de gemachtigde van verzoeker gaf geen aanleiding het verslag te wijzigen.

Bevindingen

De bevindingen van het onderzoek luiden als volgt:

A. feiten

1. Nadat de politie op 16 juni 1999 een melding had gekregen dat de bestuurder van een auto na een aanrijding was doorgereden, gingen twee politieambtenaren ter plaatse. Aldaar vertelden getuigen wat er was gebeurd en gaven zij de politieambtenaren het kenteken van de auto waarmee schade aan een andere auto zou zijn veroorzaakt. De getuigen verklaarden tevens dat de bestuurder van de auto die de schade had veroorzaakt, onvast ter been was geweest en zich dronken had gedragen. Vervolgens bezochten de politieambtenaren deze bestuurder (verzoeker) thuis, en nadat zij hadden geconstateerd dat hij kort geleden de bestuurder van de betreffende auto was geweest en hij onder invloed van alcohol was, hielden de politieambtenaren hem aan op verdenking van rijden onder invloed van alcohol.

2. Op het politiebureau onderging verzoeker een ademanalyse, en werd hij verhoord en voorgeleid aan de hulpofficier van justitie.

Aan de hand van de ademanalyse stelde de politie vast dat het alcoholgehalte van verzoekers adem hoger was dan wettelijk is toegestaan, waarna de politie verzoekers rijbewijs invorderde. Nadat verzoekers echtgenote zijn rijbewijs op het politiebureau had afgegeven, ging verzoeker weer naar huis.

3. In het proces-verbaal van aanhouding hebben de politieambtenaren B. en S. onder meer vermeld dat zij de verdachte op 16 juni 1999 na zijn aanhouding onverwijd hebben overgebracht naar het politiebureau te Hoofddorp, en dat verzoeker na aankomst aldaar om 17.40 uur is voorgeleid aan de hulpofficier van justitie.

4. In het proces-verbaal van verhoor, dat politieambtenaar Z. op 16 juni 1999 heeft opgemaakt, staat onder meer het volgende vermeld:

"Op woensdag 16 juni 1999, omstreeks 18:05 uur, hoorde ik (...) als verdachte een man die opgaf te zijn: V.

(...)

Nadat de verdachte meegedeeld werd waarvan hij werd verdacht en dat hij niet tot antwoorden verplicht was, verklaarde hij:

De laatste 24 uur heb ik het volgende aan alcoholhoudende drank genuttigd:

Gisteravond heb ik een hoop gedronken. Vandaag overdag heb ik niets gedronken, vanmiddag wel, namelijk twee biertjes en een heupflacon wodka.

Ik heb de laatste 48 uur wel middelen gebruikt, die mogelijk de rijvaardigheid kunnen beïnvloeden, namelijk vanochtend rond 07.00 uur, een valium 2,5 mg.

(...)

Ik heb als bestuurder van mijn auto gereden naar de (...)weg. Toen ik daarvandaan thuis kwam heb ik het bier en de wodka gedronken. Daarna werd ik opgehaald door de politie."

5. Politieambtenaar Z. heeft in het proces-verbaal alcohol van 17 juni 1999 onder meer het volgende vermeld:

"Nadat de verdachte was overgebracht naar het politieburo nam ik waar dat:

<X> de adem van de bestuurder naar het inwendig gebruik van alcoholhoudende drank rook;

<X> de bestuurder bloeddoorlopen ogen had;

(...)

<X> de bestuurder onvast ter been was;

<X> de bestuurder een sterk wisselende stemming had;

<X> de bestuurder in sterke mate vergeetachtig was.

(...)

ADEMANALYSE

Ik heb op woensdag 16 juni 1999 te 17.40 uur de verdachte bevolen medewerking te verlenen aan een onderzoek als bedoeld in artikel 8 lid 2 onder a van de Wegenverkeerswet 1994 (...).

De verdachte gaf gevolg aan dit bevel.

Vervolgens heeft verdachte zich onder leiding van mij (...) onderworpen aan een onderzoek als bedoeld in artikel 8 lid 2 onder a van de Wegenverkeerswet 1994.

Het onderzoek ving aan op het eerste tijdstip vermeld op bijgevoegde afdruk (...).

Ik heb mij ervan vergewist dat ten minste 20 minuten waren verstreken

<X> tussen het tijdstip waarop van de bestuurder is gevorderd mee te werken aan een voorlopig onderzoek van de uitgeademde lucht

<X> tussen het tijdstip van het eerste directe contact met deze bestuurder, leidende tot de verdenking van een gedraging in strijd met artikel 8 van de Wegenverkeerswet 1994

en het begintijdstip van de ademanalyse, te weten het tijdstip van de eerste nultest.

(...)

De uitslag van het onderzoek bedroeg 1130 ug/l.

De verdachte is tussen het tijdstip van de aanrijding en zijn aanhouding ongeveer een uur niet onder controle geweest. Hij erkende later in die tijd twee biertjes en een heupflesje wodka gedronken te hebben.

(...)

CONTROLE RIJBEWIJS

Het rijbewijs werd later op mijn verzoek aan het politieburo gebracht.(...)

INVORDERING RIJBEWIJS

Ik heb op woensdag 16 juni 1999, te 18.10 uur, op grond van artikel 164 van de Wegenverkeerswet 1994 van de verdachte de overgifte van zijn rijbewijs gevorderd.

(...)

<X> De verdachte gaf het rijbewijs op woensdag, 16 juni 1999 over.

(...)

HEENZENDING

De verdachte is op woensdag, 16 juni 1999 te 18.10 heengezonden op last van de hulpofficier van justitie S.

(...)

Uit vorenstaande is gebleken dat de verdachte als bestuurder van een voertuig heeft gereden na zodanig gebruik van alcoholhoudende drank dat het alcoholgehalte van zijn

adem bij een onderzoek hoger bleek te zijn dan tweehondertwintig microgram alcohol per liter uitgeademde lucht."

6. In het proces-verbaal van invordering rijbewijs, dat op 17 juni 1999 is opgemaakt door politieambtenaar Z., staat onder meer vermeld dat Z. omstreeks 17.10 uur het rijbewijs van verzoeker heeft gevorderd.

7. In het gegevensblad van de verdachte, dat door politieambtenaar Z. is opgemaakt, staat onder meer vermeld dat verzoeker op 16 juni 1999 om 17.30 uur is aangehouden en om 19.10 uur is heengezonden.

8. In een mutatie van 16 juni 1999 staat onder meer het volgende vermeld:

"Aankomst buro 17.40 u.

Bevel analyse 17.40 u. (...)

Analyse start 18.02 u.

Voorgeleiding 18.03 u. (...)

Einde anal. 18.07 u. Resultaat ***** 1130 ug/l**

Invordering rbw 19.05 u.

Heenzending 19.10 u."

9. Nadat verzoeker de officier van justitie te Haarlem bij brief van 18 juni 1999 had verzocht om teruggave van zijn rijbewijs, deelde de officier van justitie verzoeker bij brief van 21 juni 1999 het volgende mee:

"In antwoord op uw brief van 18 juni 1999, deel ik u mede dat ik, in hetgeen daarin door u naar voren is gebracht, geen aanleiding heb kunnen vinden om u uw rijbewijs terug te geven.

Wanneer u het niet eens bent met deze beslissing kunt u een bezwaarschrift indienen bij de griffie van de Rechtbank te Haarlem alwaar deze zaak zo spoedig mogelijk in raadkamer zal worden behandeld.

Voor de verdere afhandeling van deze zaak zult u binnenkort een dagvaarding ontvangen om te verschijnen voor de politierechter."

10. Op 15 juli 1999 maakte politieambtenaar Z. een proces-verbaal van bevindingen op, waarin onder meer het volgende staat vermeld:

"Op dinsdag 29 juni 1999 ontving ik van het arrondissementsparket te Haarlem het verzoek aanvullend proces-verbaal op te maken inzake het proces-verbaal (...) contra V. (...).

Kennelijk werd bedoeld op het alcoholgebruik van de verdachte tussen het tijdstip van zijn aanrijding op 16 juni 1999, omstreeks 16.28 uur en zijn aanhouding op 16 juni 1999, omstreeks 17.30 uur.

Dit in relatie met het tijdstip van het begin van de ademanalyse op 16 juni 1999, omstreeks 18.02 uur.

Het verzoek omvatte tevens dit alcoholgebruik in relatie met de uitslag van de ademanalyse, namelijk 1130 ug/l, te doen herberekenen door het Gerechtelijk Laboratorium."

11. De officier van justitie te Haarlem deed verzoekers raadsman bij brief van 8 september 1999 een kopie toekomen van het door het Gerechtelijk Laboratorium opgemaakte deskundigenrapport inzake de herberekening van het ademalcoholgehalte van verzoeker. Naar aanleiding hiervan verzocht verzoekers raadsman de officier van justitie bij brief van 12 september 1999 het volgende:

"Zou U, gezien het rapport van het Gerechtelijk Laboratorium van 5 augustus 1999, thans niet onverwijld tot (tenminste voorlopige) teruggave van het rijbewijs overgaan??"

12. In reactie op de brief van verzoekers raadsman berichtte de officier van justitie verzoekers raadsman bij brief van 13 oktober 1999 het volgende:

"Bij brief van 12 september 1999 heeft u, in verband met de uitslag van het herberekeningsrapport van het Gerechtelijk Laboratorium (uitslag alcohol promillage: nihil), verzocht het rijbewijs alvast terug te geven.

Hierbij deel ik u mede dat het rapport mij geen aanleiding geeft het rijbewijs op voorhand terug te geven."

13. Bij brief van 26 oktober 1999 aan de officier van justitie klaagt verzoekers raadsman over het volgende:

"Naar aanleiding van Uw schrijven d.d. 13 dezer: (...)

'Geen aanleiding' houdt in, dat U in volledige willekeur werkt en niet weet, waarom U iets wel of niet doet. U behoort namelijk een reden of aanleiding te hebben voor het besluit het rijbewijs niet terug te geven en U behoort die ook op te geven..."

14. Verzoekers raadsman diende op 26 november 1999 een veertiental klachten in bij de hoofdofficier van justitie te Haarlem. Hij klaagde onder meer over het volgende:

"1) Herhaalde malen is het rijbewijs teruggevraagd. Even zo vaak is vanuit het parket te kennen gegeven '*geen aanleiding te zien*' aan het verzoek tegemoet te komen. Dit antwoord is **onaanvaardbaar**. Het kan niet anders uitgelegd worden, dan dat de OvJ helemaal geen reden heeft het langer vast te houden. Immers, een OvJ moet **wéten**, waarom hij iets doet en hij moet dat ook **opgeven**.

(...)

8) Er klopt nog meer niet. Op blz. 2.1.1-4 staat, dat cliënt om **18.10 uur** werd heengezonden, op blz. 1.1.1 om **19.10 uur**. 18.10 uur is slechts 3 minuten na einde blaastest. **Cliënt mocht zeker niet om 18.10 uur naar huis** en om 19.10 uur wàs hij al thuis. Op blz. 2.1.1-3 staat nog, dat pas om 18.10 het rijbewijs ingevorderd werd. Dat werd geruime tijd later door iemand van thuis gebracht.

Cliënt kreeg na einde blazen helemaal niets te horen. Hij moest gewoon zitten en wachten, zonder te weten waarop. Z. belde de echtgenote van cliënt op (zoals zij onder ede bij de Politierichter verklaarde) en deelde haar mede, dat het rijbewijs gebracht moest worden, **anders kon cliënt niet naar huis, al zou het drie dagen duren!**

Juist ja: cliënt in gijzeling houden om een snelle inlevering van het rijbewijs te bewerkstelligen. Afgezien van deze **wederrechtelijke vrijheidsberoving**: waar staat dat allemaal in het P.V. vastgelegd? Precies: nergens! Verzwegen en ondergeschoffeld.

Omstreeks 18.45 - 18.50 uur werd het rijbewijs gebracht en mocht cliënt weg. Hij was tegen 19.00 uur thuis. Dus ook die 18.10 uur en die 19.10 uur zijn gewoon maar willekeurig opgeschreven.

Er dient een strafvervolgning te worden ingesteld voor deze wederrechtelijke vrijheidsberoving, tevens voor het niet vermelden van één en ander in het P.V. en voor het verzinnen van het heenzenden van cliënt om 18.10 uur en 19.10 uur."

15. Omdat verzoekers raadsman geen reactie had ontvangen op zijn brief van 26 november 1999, stuurde hij de hoofdofficier van justitie bij faxbericht van 15 december 1999 een rappel.

16. Bij brief van 17 december 1999 deelde de hoofdofficier van justitie verzoekers raadsman het volgende mee:

"Uw brief van 15 december jl. met bovengenoemd kenmerk heb ik ontvangen. Ik verwijs u naar eerdere correspondentie die gevoerd is in dit kader."

B. Standpunt verzoeker

1. Het standpunt van verzoeker staat samengevat weergegeven onder Klacht.

2. Bij brief van 27 december 1999 deelde verzoekers raadsman de Nationale ombudsman het volgende mee:

"Ik heb één en ander ex art. 12-2° N.O. (Wet Nationale ombudsman; No) in een uitvoerige brief d.d. 26 november 1999 aan de HOvJ te Haarlem voorgelegd; deze gaf allereerst helemaal geen antwoord, poeierde mij na mijn faxrappèl van 15 december 1999 bij brief van 17 december 1999 in één keer af met de zinsnede: '*Ik verwijs u naar eerdere correspondentie die gevoerd is in dit kader*'.

We kunnen wel allemaal fraaie eufemistische, wollig en verdoezelende bewoordingen hiervoor vinden, maar in gewoon normaal en dagelijks Nederlands getuigt dit antwoord van vergaande arrogantie, lomphheid, brutaliteit en onbetrouwbaarheid, nu slechts over één enkel thema (en dan nog zeer beperkt) gecorrespondeerd werd."

C. Standpunt korpsbeheerder

De beheerder van het regionale politiekorps Kennemerland berichtte de Nationale ombudsman bij brief van 26 september 2001 onder meer het volgende:

"Gebleden is dat de afhandeling van de alcoholprocedure inzake de heer V. hoofdzakelijk is uitgevoerd door genoemde verbalisant Z.

In het proces-verbaal (alcohol), voormeld, is door de heer Z. als tijdstip van heenzenning van de verdachte V. vermeld: '18.10 uur'.

Op het voorblad van het dossier van het proces-verbaal staat als tijdstip van heenzenning van de heer V. vermeld: '19.10 uur'.

Op andere plaatsen geeft de politiecomputer eveneens verschillende tijdstippen van heenzenning van de heer V., voormeld, aan namelijk 18.10 uur en 19.10 uur.

Dit geeft duidelijk verwarring met betrekking tot het juiste tijdstip van heenzenning van betrokkene.

Ik ga ervan uit dat het tijdstip van heenzenning foutief is vermeld in het proces-verbaal, voormeld, en dat dit tijdstip '19.10 uur' dient te zijn.

Verbalisant Z. was om 18.10 uur immers bezig met het verhoor van de verdachte.

In het proces-verbaal van invordering van het rijbewijs van de heer V., d.d. 17 juni 1999, opgemaakt door verbalisant Z., voormeld, staat aangegeven dat het rijbewijs van de heer V. omstreeks 17.10 uur is ingevorderd.

Dit tijdstip kan niet correct zijn, daar de verdachte pas om 17.30 uur is aangehouden en er op het tijdstip '17.10 uur' nog geen contact was geweest met de heer V.

Aannemelijk is dat het tijdstip van invordering van het rijbewijs '19.10 uur' (in plaats van 17.10 uur) betreft, hetgeen min of meer bevestigd wordt door de vermelding van het tijdstip '19.05 uur' in de mutatie van het betreffende dagrapport.

Ik ga ervan uit dat door verbalisant Z. in het proces-verbaal van invordering van het rijbewijs abusievelijk '17.10 uur' is vermeld in plaats van '19.10 uur'.

Opgemerkt zij dat de hoeveelheid vermelde tijdstippen en van elkaar afwijkende tijdstippen verwarring in de hand werken.

Wat echter vast staat is dat de gehouden ademanalyse bij de heer V. beëindigd is om 18.07 uur. Daarna is de heer V. gehoord en heeft de invordering van het rijbewijs van de heer V. plaatsgevonden.

Al met al heeft deze invorderingsprocedure aldus hooguit één uur geduurd, tot maximaal 19.10 uur.

De heer V. is om 17.30 uur aangehouden als verdachte van een misdrijf (rijden onder invloed van alcohol), waarbij tevens nog sprake was van een tweede misdrijf, te weten het doorrijden na een aanrijding, eveneens gepleegd door verdachte V.

Uiterlijk 19.10 uur is de verdachte op last van een hulpofficier heengezonden, hetgeen inhoudt dat de afhandeling van de zaak 1 uur en 40 minuten heeft geduurd. Afgezet tegen het gestelde in artikel 61 lid 2 van het Wetboek van Strafvordering, dat de verdachte niet langer dan zes uren voor het verhoor mag worden opgehouden, de incidenten en de zwaarte ervan, acht ik dit op zich een snelle afhandeling van zaken, uitgevoerd door politiepersoneel.

Gesteld dat het normale verhoor van de verdachte om ongeveer 18.15 uur was afgerond - hetgeen niet exact te verifiëren is - en daarna tijdens het ophouden ook andere onderzoekshandelingen, zoals het praktisch regelen van de invordering van het rijbewijs van de verdachte, hebben plaatsgevonden, dan acht ik dit aanvaardbaar en niet onevenredig lang ten opzichte van de gehele tijdsduur van ophouden voor verhoor. Het gestelde van wederrechtelijke vrijheidsberoving van de heer V. na 18.10 uur, tot uiterlijk 19.10 uur, lijkt mij in deze niet aan de orde.

Dit gedeelte van de klacht acht ik dan ook niet gegrond en ik zie geen reden tot het nemen van maatregelen richting verzoeker, dan wel richting politiekorps.

(...)

Gelet op het feit dat er mijns inziens in deze geen sprake is geweest van een wederrechtelijke vrijheidsberoving van de heer V., acht ik het gestelde onder 2 niet relevant, immers 'hetgeen niet aan de orde is' kan ook niet worden verzwegen. Ook dit

gedeelte van de klacht acht ik aldus niet gegrond.

(...)

Ondanks het feit dat iedere politiemedewerker bekend is met het feit dat tijdstippen, behorende bij opsporingshandelingen en andere ambtelijke activiteiten nauwkeurig dienen te worden geregistreerd in processen-verbaal en mutaties in de dag- en nacht-rapporten, wil ik de korpschef van vermelde politieregio nogmaals attenderen op dit gegeven, met name ten aanzien van de alcoholprocedure bij gevallen van artikel 8 van de Wegenverkeerswet (o.m. rijden onder invloed van alcoholhoudende drank)."

D. standpunt minister van justitie

De Minister van Justitie berichtte de Nationale ombudsman bij brief van 10 oktober 2001 onder meer het volgende:

"In onderhavige kwestie is door verzoeker bij brief van 18 juni 1999 aan de officier van justitie verzocht het ingevorderde rijbewijs te retourneren. Hierop is bij brief van 21 juni 1999 door de officier gereageerd waarbij is aangegeven dat in de brief van 18 juni 1999 geen aanleiding wordt gezien om het rijbewijs terug te geven. Daarbij is tevens opgemerkt dat een bezwaarschrift tegen de invordering kan worden ingediend bij de griffie van de rechtbank te Haarlem. Bij brief van 23 juni 1999 heeft verzoeker een dergelijk bezwaarschrift ingediend. Bij beschikking van 4 november 1999 heeft de enkelvoudige raadkamer van de rechtbank te Haarlem het bezwaarschrift gegrond geacht en de teruggave van het rijbewijs aan verzoeker gelast. Daarbij is overwogen dat de ambtenaar van het Openbaar Ministerie in redelijkheid tot de verder inhouding van het rijbewijs heeft kunnen beslissen, maar dat bij het onderzoek in de raadkamer is gebleken dat het belang van de strafvordering de voortdrijving van de inhouding van het rijbewijs niet langer rechtvaardigt. Hierbij is uiteraard van belang dat verzoeker bij vonnis van 4 november 1999 door de politierechter is vrijgesproken. (...)

De raadsman van verzoeker heeft - zoals hiervoor reeds is opgemerkt - bij brief van 12 september 1999 aan de officier van justitie verzocht het ingevorderde rijbewijs terug te geven, gezien het rapport van het gerechtelijk laboratorium van 5 augustus 1999. In afwachting van de behandeling van het hiervoor vermelde bezwaarschrift van verzoeker bij de rechtbank te Haarlem op 4 november 1999 heeft de officier van justitie bij brief van 13 oktober 1999 aangegeven het rijbewijs niet terug te geven. In deze brief wordt een motivering voor de weigering gegeven, namelijk dat in het door de raadsman genoemde rapport geen aanleiding wordt gezien om het rijbewijs te retourneren. Alhoewel deze motivering niet zeer uitgebreid genoemd kan worden, wordt deze evenwel niet als onvoldoende aangemerkt, waarbij mede van belang is dat bij het onderwerp van de brief de zitting van de raadkamer op 4 november 1999 wordt genoemd. Op dit punt acht het College de klacht van verzoeker dan ook ongegrond.

De klacht dat op de brief van 15 december 1999 niet inhoudelijk is gereageerd maar dat bij brief van 17 december 1999 slechts is verwezen naar eerdere correspondentie acht het College gegrond. Het zou zorgvuldiger zijn geweest als in de brief van 17 december 1999 uitvoeriger op de klachten van verzoeker zou zijn ingegaan.

Ik kan mij met de hierboven verwoorde standpunten van het College verenigen."

E. reactie verzoeker

In reactie op de standpunten van de korpsbeheerder en de Minister van Justitie deelde verzoekers raadsman de Nationale ombudsman bij brief van 3 november 2001 het volgende mee:

"...Wat is precies 'de invorderingsprocedure'? Hoe verloopt die dan? Is dat niet enkel een blote mededeling aan de bestuurder, dat hij niet meer mag rijden en zijn rijbewijs zal afgeven? 5-minutenkwestie, toch?

Om 18.10 uur was de hele zaak rond; de blaasprocedure afgelopen en de aanzegging: 'Uw rijbewijs is ingevorderd' gedaan. Conform staat ook in de P.V.'s dat de heer V. toen heengezonden werd. **Dat had toen ook daadwerkelijk moeten gebeuren, maar het gebeurde dus niet.**

Z. was helemaal niet om 18.10 uur bezig met het verhoor van verdachte. Na einde blazen werd om het rijbewijs gevraagd, er werden snel wat handgeschreven krabbels op een papier gezet en verder is niet meer met de heer V. gesproken. Hij wist niet, waarom hij nog (omstreeks een halfuur) moest blijven. (...)

De politie probeert vervolgens een andere administratieve stupiditeit (het tijdstip 19.10) te misbruiken c.q. uit te buiten door dát aan te wijzen als einde van de invorderingsprocedure. Om 19.10 uur was de heer V. echter alweer thuis; (...)

Het ingeleverd willen hebben van het rijbewijs is helemaal geen 'invorderingsprocedure', waarvoor iemand vastgehouden mag worden, maar het gebeurde toch. (...)

Het snel brengen werd gewoon en heel ordinair afgeperst door de heer V. in gijzeling te houden en zijn vrouw te dreigen, dat die gijzeling best ook wel drie dagen kon duren, als ze niet als de gesmeerde bliksem zou handelen.

(...)

De politie geeft zelf al toe, dat er een hoop verwarring is door gemaakte fouten. Waarom zouden dan uitgerekend de tijdstippen in het dagrapport wel kloppen?

(...)

Ook op de klacht, dat er niet behoorlijk geantwoord werd op de verzoeken teruggeven rijbewijs komt voorzienbaar geen zinnig antwoord.

Weliswaar wordt de beantwoording 'niet zeer uitgebreid' genoemd, maar dan gaat de deur meteen weer dicht met 'evenwel niet als onvoldoende'.

Dat zijn geen antwoorden, dat zijn dooddoeners. (...)

Ik heb gesteld, dat het niet aangaat 'geen aanleiding te hebben om terug te geven', maar dat de **OVJ een reden moet hebben en opgeven om het rijbewijs langer vast te houden."**

F. nadere inlichtingen korpsbeheerder

Nadat de Nationale ombudsman de korpsbeheerder om nadere inlichtingen had verzocht, berichtte de korpsbeheerder bij brief van 6 december 2001 onder meer het volgende:

"Teneinde een beter beeld te krijgen van de zaak raad ik u aan de heer Z. te benaderen.

Als korpsbeheerder kan ik immers uitsluitend gegevens putten uit en reactie geven aan de hand van de bij mijn politiekorps aanwezige bescheiden.

In mijn vorige brief aan u, d.d. 26 september 2001, heb ik duidelijk aangegeven dat er 'tijdstippen', vermeld in het proces-verbaal van de heer Z., of in de zgn. BPS-mutatie(s) niet overeenkomen en aldus verwarring geven omtrent de juistheid van acties van politiepersoneel.

Duidelijk is wel dat de heer V. nooit om 18.10 uur heengezonden had kunnen worden, daar hij toen in verhoor was, dan wel nog gehoord moest worden. Kennelijk berust de verwarring, voormeld, op schriftelijke misslagen.

Met betrekking tot de procedure rondom het invorderen van een rijbewijs wil ik opmerken dat dit meer kan inhouden dan zuiver de mededeling dat het rijbewijs is ingevorderd.

Hierbij hoort tevens het checken op recidivegevallen met betrekking tot overtreding van artikel 8 Wegenverkeerswet 1994, het natrekken van een eventuele ontzegging tot het besturen van motorrijtuigen, het realiseren van een zogenaamd rijverbod en het overleggen met een hulpofficier van justitie inzake het heenzenden van een verdachte.

Tevens kan het betekenen dat een voertuig, dat bij een verdachte is aangetroffen in bewaring kan worden gesteld tot het moment dat het rijbewijs van de verdachte daadwerkelijk is ingevorderd, zoals bedoeld in artikel 130 van de Wegenverkeerswet 1994. In het onderhavige geval was dit laatste onderdeel niet van toepassing.

Met betrekking tot de telefonische conversatie tussen de heer Z. (verbalisant) en de echtgenote van de heer V., verwijs ik u naar het gestelde met betrekking tot het nader door of namens u (doen) horen van de heer Z.

Ik kan uitsluitend aangeven dat 'indien de heer Z. met betrekking tot naar het bureau brengen van het rijbewijs van haar echtgenoot' de bewoordingen heeft gehanteerd zoals gesteld door de heer P., dit dan zondermeer onbehoorlijk is geweest.

Met betrekking tot de vraag wat er precies tussen einde blazen (sinds blaastest - ademanalyse - in het bureau van politie) en 19.05 uur gedaan werd, verwijs ik u naar het eerder door mij gestelde, te weten onder meer het verhoor van de verdachte, waarvan niet bekend is tot welk tijdstip dit heeft geduurd en de invorderingsprocedure met betrekking tot het rijbewijs.

De heer P. stelt dat zijn cliënt vóór 19.00 uur reeds thuis was.

Om 18.06 uur was de uitslag van de ademanalyse gereed, waarna de verdachte nog gehoord moest worden en andere onderzoekshandelingen met betrekking tot de alcoholzaak en de (doorrijden na een) aanrijding hebben plaatsgevonden.

Gezien het bovenstaande blijf ik voorsnog bij mijn eerdere reactie dat ik in deze geen wederrechtelijke vrijheidsberoving aan de orde acht.

Ik verwijs hierbij nogmaals naar een door u te trekken conclusie uit een nader af te leggen verklaring van de heer Z., voormeld."

G. verklaring betrokken ambtenaar

In het kader van het onderzoek naar aanleiding van verzoekers klacht verklaarde de heer Z., destijds ambtenaar bij het regionale politiekorps Kennemerland, op 9 januari 2002 telefonisch tegenover een medewerkster van het Bureau Nationale ombudsman, voor zover van belang voor het onderzoek, het volgende:

"Bij aankomst op het politiebureau heb ik de heer V. om 17.40 uur meteen het bevel tot medewerking aan een ademanalyse gegeven. Ik heb de heer V. helemaal geen blaastest afgenomen. We hoeven geen blaastest af te nemen als de verdenking bestaat dat een persoon een voertuig onder invloed van alcohol heeft bestuurd. Dit heb ik foutief in het 'proces-verbaal alcohol' vermeld, waarin ik een kruisje heb gezet voor de zinsnede: 'ik heb mij ervan vergewist dat ten minste 20 minuten waren verstreken tussen het tijdstip waarop van de bestuurder is gevorderd mee te werken aan een voorlopig onderzoek van uitgeademde lucht en het begintijdstip van de ademanalyse'. Dit kruisje had er niet moeten staan.

Ik heb de heer V. dus om 17.40 uur het bevel medewerking aan de ademanalyse gegeven, waarna de twintig minuten zijn gaan tellen. De heer V. is toen verhoord. De ademanalyse is om 18.00 uur gestart. Nadat deze analyse was uitgevoerd, kwam er een zeer extreem alcoholgebruik uit. Ik heb de heer V. toen gezegd dat als hij dat wilde, we een tweede analyse zouden uitvoeren. Een tweede analyse geschiedt op vrijwillige basis, waarbij het voor de verdachte gunstigste testresultaat telt. Als ik een hekel aan de heer V. zou hebben gehad, had ik hem die tweede analyse niet aangeboden. Dan had hij daar om moeten vragen.

Om 18.03 is de heer V., tijdens het uitvoeren van de ademanalyse, aan de hulpofficier van justitie voorgeleid. De hulpofficier heeft met de heer V. gesproken over zijn alcoholgebruik.

Daarna heb ik met de heer V. over alcoholgebruik in het algemeen en zijn alcoholgebruik in het bijzonder zitten praten. Ik heb hier redelijk uitvoerig met hem over gesproken. Voorts heb ik hem de gevolgen van de invordering van zijn rijbewijs uitgelegd, evenals de strafrechtelijke procedure, welke twee procedures los van elkaar staan.

Ik meen dat ik in de tussentijd nog een boterham heb gegeten, maar dat is legitiem. De heer V. heeft toen waarschijnlijk in een ophoudkamer gezeten. Daarna zijn de verklaringen ten aanzien van het rijden onder invloed en de aanrijding uitgewerkt, evenals de kennisgeving van het ingevorderde rijbewijs. Voorts heeft er nog een antecedentenonderzoek plaatsgevonden.

Het onderzoek heeft niet langer geduurd dan noodzakelijk. Het was niet vereist om de heer V. vast te houden totdat het rijbewijs daadwerkelijk was ingenomen. Het zou wel zo kunnen zijn dat de heer V. in de ophoudkamer of in de hal op zijn vrouw heeft gewacht. Als de politie geen rijbewijs inneemt, is er sprake van een mislukte invordering en dan wordt er een apart proces-verbaal opgemaakt. De heer V. had zijn rijbewijs dan later moeten brengen. Wij hoeven het niet te halen.

Ik heb zijn vrouw gebeld en haar gevraagd het rijbewijs van haar man te komen brengen. Het zou wel kunnen dat ik de vrouw van de heer V. heb gezegd dat wanneer zij het rijbewijs van haar man zou brengen, ze hem meteen weer mee naar huis mocht nemen. Ik heb haar niet gezegd dat wanneer zij het rijbewijs niet kwam brengen, we haar man drie dagen zouden vasthouden. Dat kan helemaal niet. Er zou dan gewoon sprake zijn van een mislukte invordering.

Het tijdstip dat de heer V. is heengezonden was zeker niet 18.10 uur. Toen waren we nog bezig met de ademanalyse, zeker omdat ik hem een tweede keer heb laten blazen.

De verschillende tijdstippen (van aanhouding, bevel tot ademanalyse, voorgeleiding en heen-zending) behoren op een conceptformulier te worden ingevuld. Misschien is de tijd later terug geredeneerd, dat durf ik niet te zeggen. Het kan zijn dat ik later heb ingevuld

hoe laat de heer V. is heengezonden. Om 19.10 uur was hij in ieder geval weer thuis. Met de tijdstippen in de processen-verbaal wordt ook 'omstreeks' bedoeld."

H. reactie verzoeker

Bij brief van 19 juli 2002 deelde verzoekers raadsman de Nationale ombudsman onder meer het volgende mee:

"Maar hoe onbetrouwbaar Z. is, geeft hij zelf al aan op pagina twee:

'Misschien is de tijd teruggeredeneerd, dat durf ik niet te zeggen.'

Hij geeft dus onverholen toe, dat dat soort dingen zonder meer gebeurt, terwijl het al helemaal nooit mag gebeuren. Tijdstippen moeten genoteerd worden, zoals ze vallen en mogen nooit en te nimmer bij '**terugredenering**' worden bepaald, a fortiori zonder vermelding daarvan.

(...)

Natuurlijk was het niet nodig de heer V. vast te houden tot het rijbewijs gebracht was, **maar dat is dus wel gebeurd** en de echtgenote heeft ook expliciet en onder ede bij de rechter verklaard, dat zij opgebeld geworden was met de boodschap dat rijbewijs te brengen en haar man zou worden vastgehouden, tot het er was - zo nodig drie dagen.

(...)

Van belang is, dat hij pas om ca 18.50 uur mocht vertrekken, toen het rijbewijs gebracht was.

De heer V. heeft helemaal niet op zijn vrouw gewacht. **Hij werd simpelweg vastgehouden.** (...)

Dat 'wachten in de ophoudkamer' (en niks 'in de hal') was gewoon wederrechtelijke vrijheidsontneming. Het idee alleen al trouwens: iemand die in vrijheid gesteld is en 'wacht in de ophoudkamer'. Is 'ophoudkamer' niet een te fraai eufemisme voor 'arrestantenverblijf'? Wie heeft er behoefte aan vrijwillig te blijven zitten?"

Achtergrond

1. Artikel 61 Wetboek van Strafvordering, zoals dat luidde tot 1 maart 2002

"1. Wordt de verdachte noch overeenkomstig artikel 57 in verzekering gesteld, noch overeenkomstig artikel 60 voor den rechter-commissaris geleid, dan wordt hij, na te zijn verhoord, dadelijk in vrijheid gesteld.

2. In geen geval mag de verdachte langer dan zes uren voor het verhoor worden opgehouden, met dien verstande dat de tijd tusschen middernacht en negen uur voormiddags niet wordt medegerekend."

Artikel 61, eerste lid bepaalt dat de verdachte die niet in verzekering wordt gesteld of voor de rechter-commissaris wordt geleid, na te zijn verhoord dadelijk in vrijheid wordt gesteld. Op grond van het tweede lid van dat artikel mag een verdachte niet langer dan zes uren voor verhoor worden opgehouden, met dien verstande dat niet wordt meegerekend de tijd tussen middernacht en negen uur 's morgens. De termijn van zes uren is een uiterste termijn en is bestemd voor verhoor. Als het verhoor binnen die termijn is beëindigd, zal dan ook onmiddellijk daarop een beslissing moeten worden genomen over de invrijheidstelling van de verdachte of over de toepassing van een nader dwangmiddel. Als het verhoor binnen de termijn van zes uren is beëindigd en geen van de voorschreven beslissingen wordt genomen of er geen nader onderzoek wordt gedaan, met de resultaten waarvan de verdachte in een (nader) verhoor kan worden geconfronteerd, en daarmee de noodzaak tot het verhoor is komen te vervallen, moet de verdachte worden geacht niet meer "op openbaar (aan de wet ontleend) gezag" van zijn vrijheid beroofd te zijn.

2. Artikel 164, eerste en tweede lid, Wegenverkeerswet 1994

"1. Op de eerste vordering van de in artikel 159, onderdelen a en b, bedoelde personen is de bestuurder van een motorrijtuig, tegen wie door een van die personen proces-verbaal wordt opgemaakt ter zake van overtreding van een bij of krachtens deze wet vastgesteld voorschrift, verplicht tot overgifte van het hem afgegeven rijbewijs (...).

2. De in het eerste lid bedoelde vordering wordt gedaan in geval van overtreding van:

a. artikel 8, indien bij een onderzoek als bedoeld in het tweede lid, onderdeel a, van die bepaling blijkt (...) dat het alcoholgehalte van de adem van de bestuurder hoger is dan vijfhonderdzeventig microgram alcohol per liter uitgeademde lucht (...)."

3. Artikel 164, zesde lid, Wegenverkeerswet 1994

"Indien de officier van justitie binnen tien dagen na de dag van invordering niet gebruik maakt van de in het vierde lid bedoelde bevoegdheid, geeft hij de ingevorderde bewijzen onverwijld terug aan de houder. Teruggave vindt eveneens plaats, indien ernstig rekening moet worden gehouden met de mogelijkheid dat aan de houder in geval van veroordeling geen onvoorwaardelijke ontzegging van de bevoegdheid tot het besturen van motorrijtuigen zal worden opgelegd, dan wel geen onvoorwaardelijke ontzegging van langere duur dan de tijd gedurende welke de bewijzen zijn ingevorderd of ingehouden geweest, of indien het onderzoek van de zaak op de terechtzitting niet binnen zes maanden na de dag van invordering is aangevangen."